

Závislosť tvaru formúl od polohy prízvukov

// Formulae shaping dependent on the distribution of accents

Stručný prehľad formúl podľa koncového tónu a podľa pozície posledného a predposledného prízvuku.

// A short list of formulae ordered after their closing tone and the positions of last two accents

Poznámka k usporiadaniu formúl.

Stĺpce (1,2,3) vyjadrujú pozíciu posledného prízvuku, riadky (x,1,2,...) pozíciu predposledného prízvuku, hodnota “x” predstavuje neurčitú alebo žiadnu fixnú pozíciu (kolon má jediný primárny prízvuk).

V nasledujúcom prehľade sa zameriavame najmä na záverovú časť formúl, prívodovú časť berieme do úvahy najviac po štvrtý prízvuk od konca.

// Remark – ordering of formulae

The columns 1,2,3 reflect the position of the last accent, the lines x, 1, 2, 3 ... reflect the position of the penultimate accent (x means an undetermined position or no second accent).

In the outline primarily the invariant closing part of formulae is given. The leading in motives are quoted not more than to the 4th accent (from right to left).

Značenie prízvukov // Marking of the accents

Primárny prízvuk // Primary accent

Sekundárny prízvuk // Secondary accent

Výsledky pozorování.

Vo väčšine prípadov existuje pre každé rozloženie prízvukov jedna z nasledujúcich možností:

- jediné riešenie (tj. konkrétna formula)
- po jednom riešení pre rozličné rytmické situácie (tj. páry alebo nepáry počet slabík použiteľný pre napojenie kadencie na predchádzajúci melodický postup),
- rôzne riešenia pre menšie alebo väčšie počty slabík v poslednom kóle
- odlišné riešenia pre napojenie zdola a zhora na predchádzajúci motív.

// Observations

In most cases for each distribution of accents there exists one of following possibilities:

- one solution (one particular formula)
- one solution for various rhythmical situations (even or odd number of syllables available for binding the leading in and closing motives)
- different solutions for various numbers of syllables in the colon
- different solutions for lower and higher leading in motives

Tieto situácie nebudeme komentovať a sústredíme sa na prípady, keď sa ponúka viacero riešení než by sa očakávalo. Otázkou totiž je, či rozmanitosť riešení je vecou prirodzenej variability (rozličné cesty tvorby kadenčných motívov v niektorých prípadoch dávajú redundantné výsledky), alebo ide o riešenia, ktoré majú odlišnú funkciu pri kompozícii períód.

E3

	1	2	3
x			

Predposledný primárny prízvuk sa nachádza vždy (!) aspoň o 3 slabiky skôr. Tj. typy 11, 21, 12, 22, 13, 23 nie sú doložené.

// The penultimate primary accent stands always at least 3 positions leftwards. Types 11, 21, 12, 22, 13, 23 are not attested.

	1	2	3
3			
2			
3			
4			

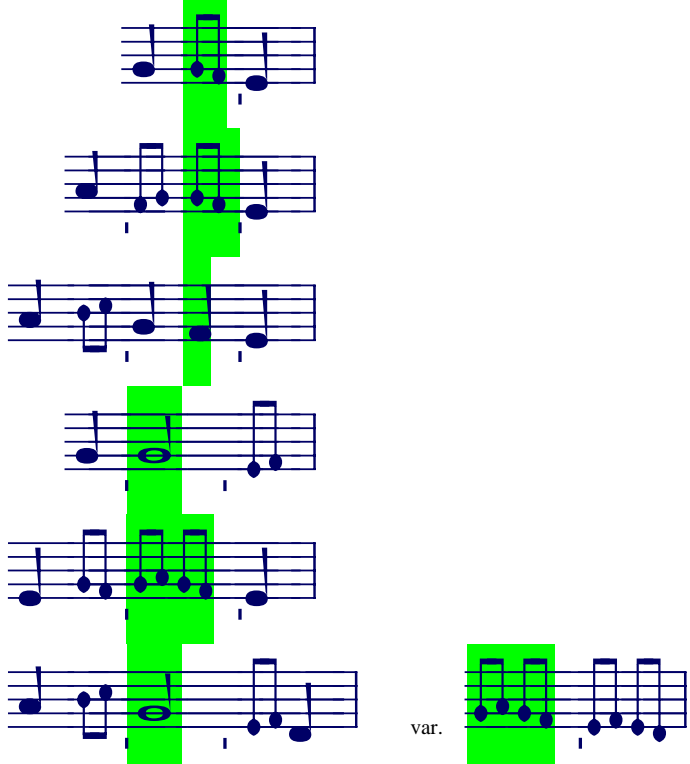
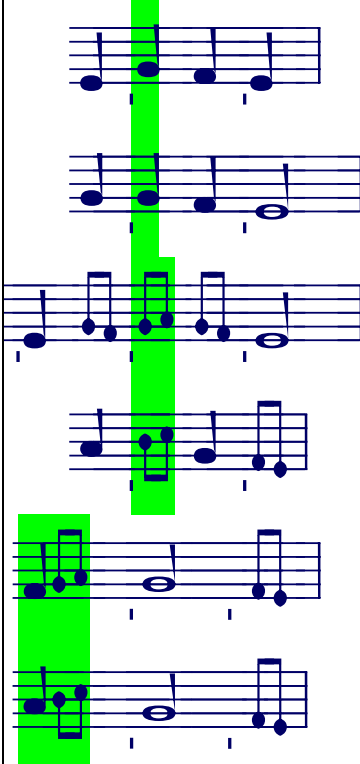
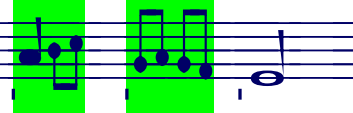
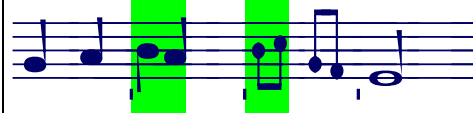
33 Tri riešenia označené hviezdíčkou sú ekvivalentné. Ide o redundantnosť pravdepodobne bez funkčných rozdielov.
 // Three solutions marked by * are equivalent. Probably it is a redundancy without functional differences.

	1	2	3
4			
1			
2			
3			
4			

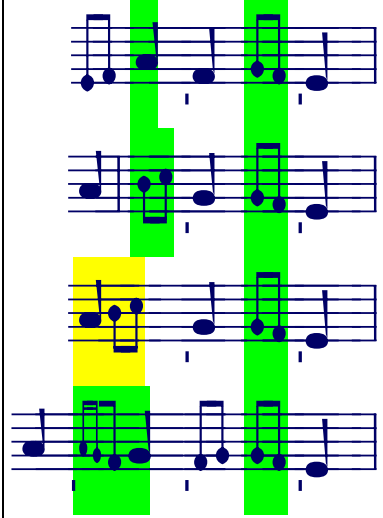
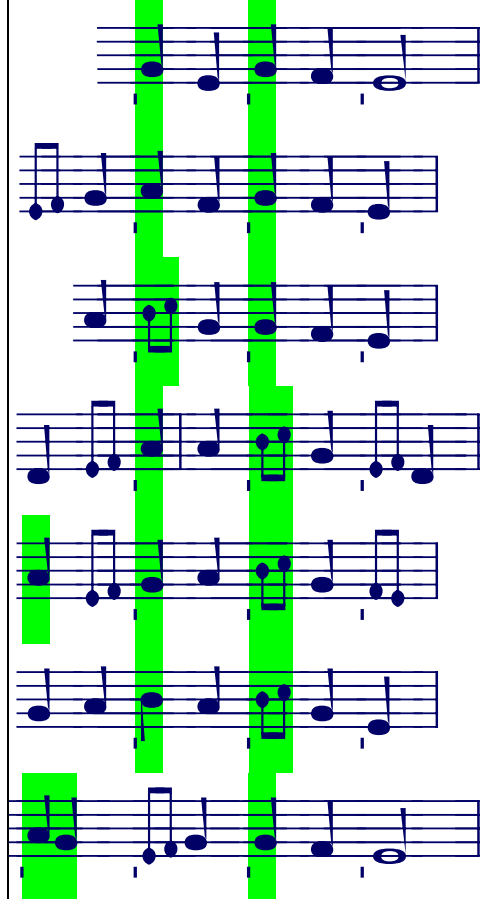
Niektoré z motívov 32 a 42 sú veľmi podobné – formuly sú voči prízvukom menej vyhranené.
 // Similarity of motives in 32 and 42 display a more flexible character of the formulae.

	1	2	3
5			
6			

E-úvod // E-initio

	1	2	3
x			
1			

..

	1	2	3
2			

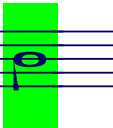

	1	2	3
3			

33 Dva motívy označené * sú ekvivalentné, druhý z nich je však zriedkavý. Podobne sú ekvivalentné motívy označené **, prvý z nich umožňuje (nepovinne) vyjadriť prízvuk na 5. slabike od konca.

// Motives marked by * are equivalent, the same holds for those marked by ** (the first has a possibility to make an accent on the 5th position from right).

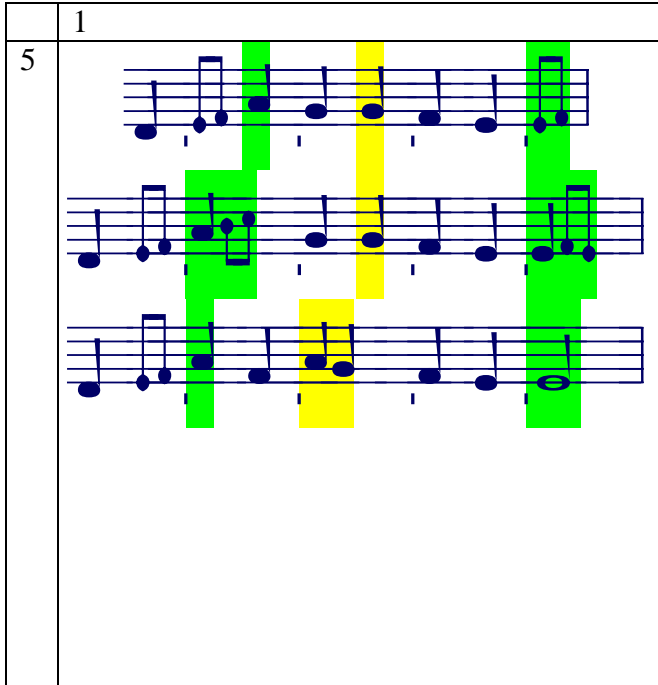
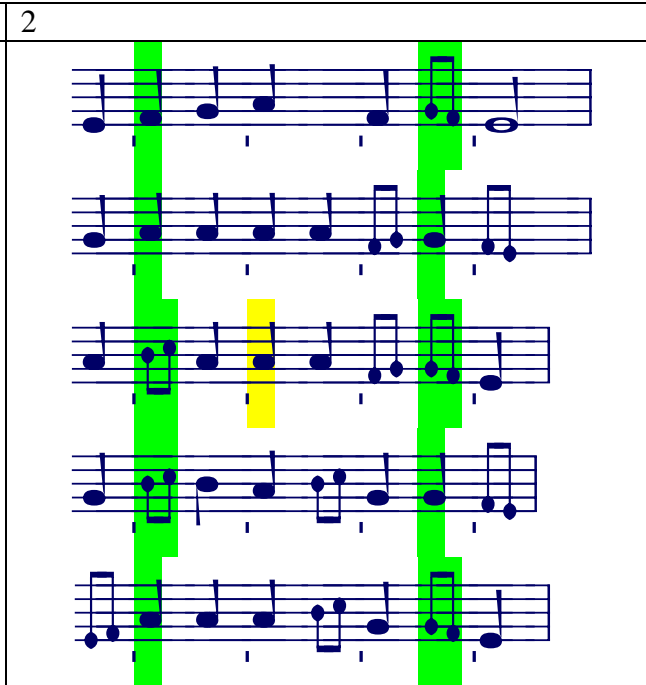
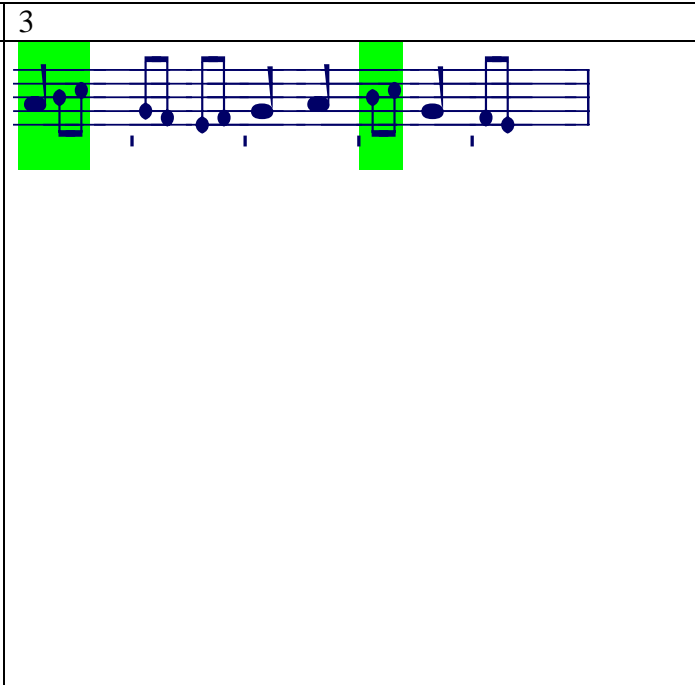
..

	1	2	3
4		<p>*</p> <p>*</p> <p>** var. </p> <p>**</p> <p>**</p>	

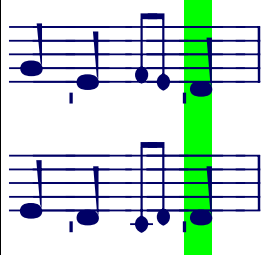
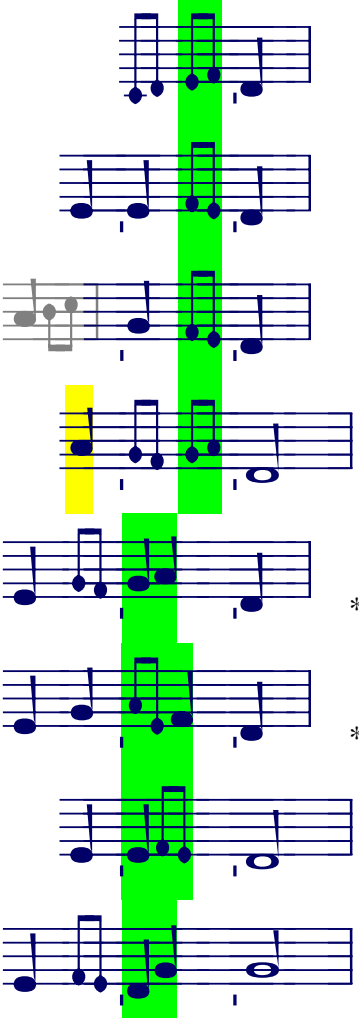
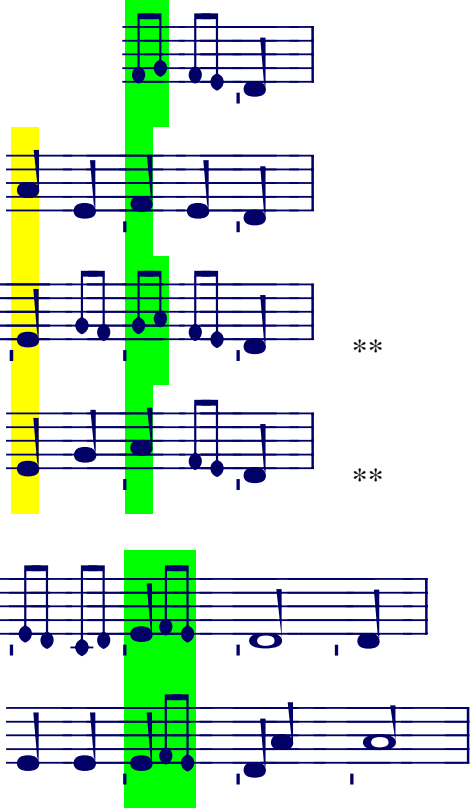
42 Varianty *, ** sú ekvivalentné a ich starobyzantský neumový zápis je podobný. Ide tu zrejme o ekvivalenciu motívov a.FG.E ~ c.GF.E ~ c.G(GF).E a ich spoločné etymologické korene. To platí aj v prípadoch 52 na nasledujúcej strane.

// Variants * and variants ** are equivalent, their Palaiobyzantine neumes are similar. The same holds for 52.

..

	1	2	3
5			

D-polblok // D-halfblock

	1	2	3
X			

	1	2	3
1			

	1	2	3
2			

	1	2	3
3			

	1	2	3
4			

41 Distribúcia prízukov 41 sa realizuje takmer výlučne motívom D3. To znamená, že D2 a D3 sú rovnocenné, len s odlišnými prízukovými parametrami.

// The distribution 41 is realized almost exclusively through D3. Therefore D2 and D3 are of the same closing “power”, differing only in accentuation parameters.

42,43 Motív *hd.G...* má prekvapivo prízuk vždy na tóne *h* a nie na najvyššom *d* (!). Ide zrejme o variant *G/h*-a postupu, kde tón *d* plní funkciu prechodu ku *G* (štandardný *G/h*-a pri danom počte slabík nemá analogickú možnosť).

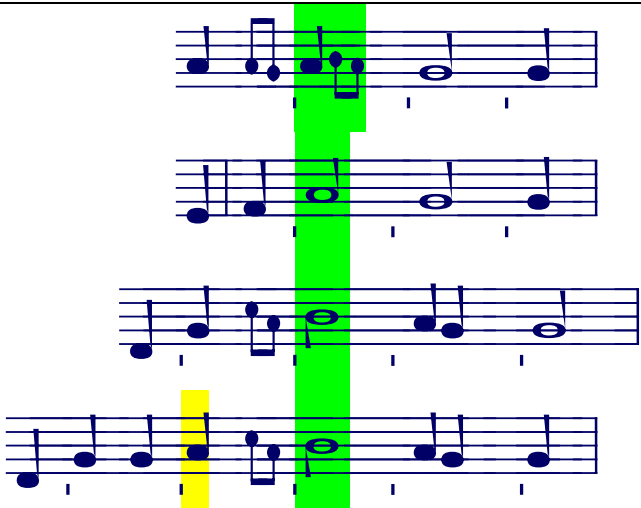
// The motif *bd.G* surprisingly has the accent on *b*, not on the top (*d*). Probably the note *d* is here a way of one-syllabic binding between *G/b-a* and the note *G*.

	1	2	3
5			

	1	2	3
6			

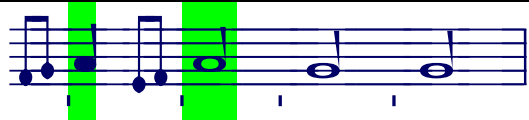

G3

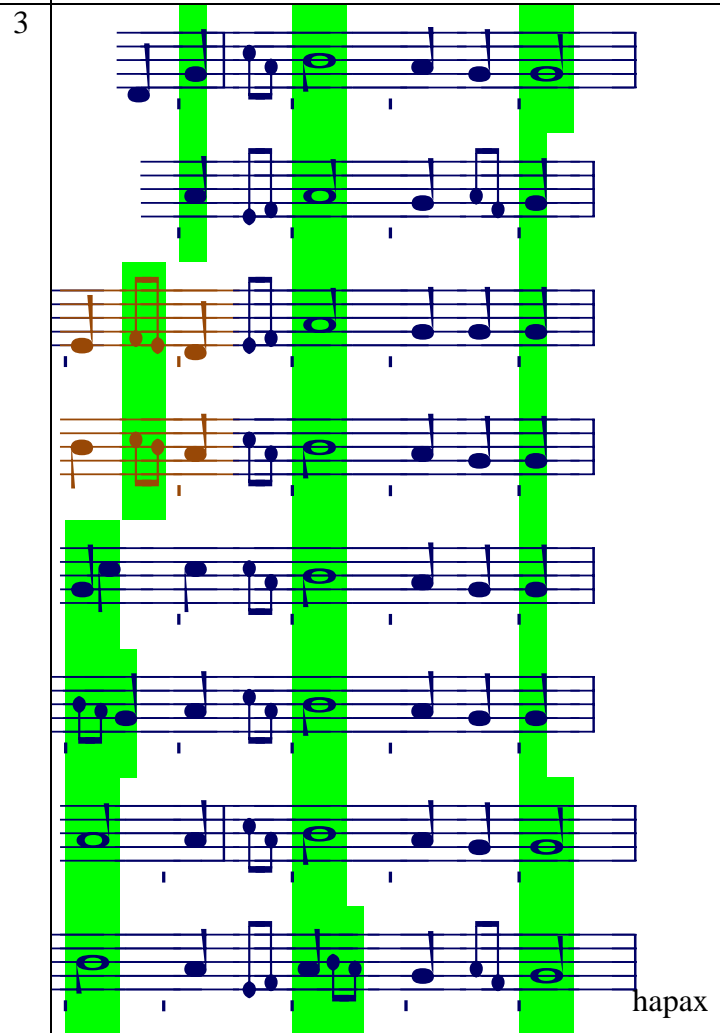
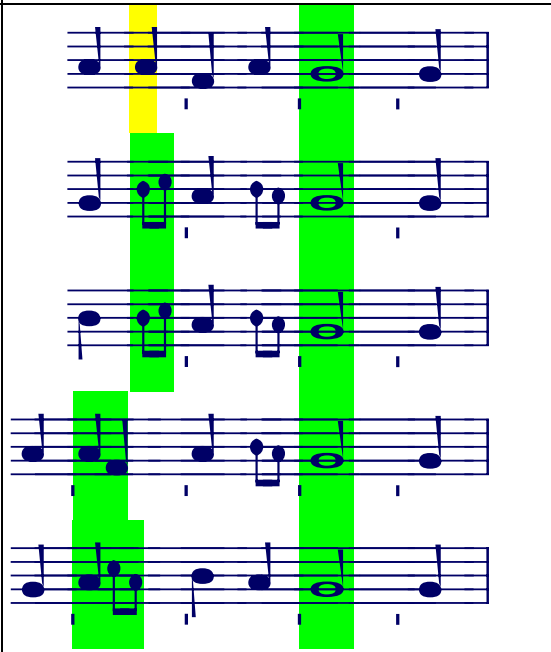
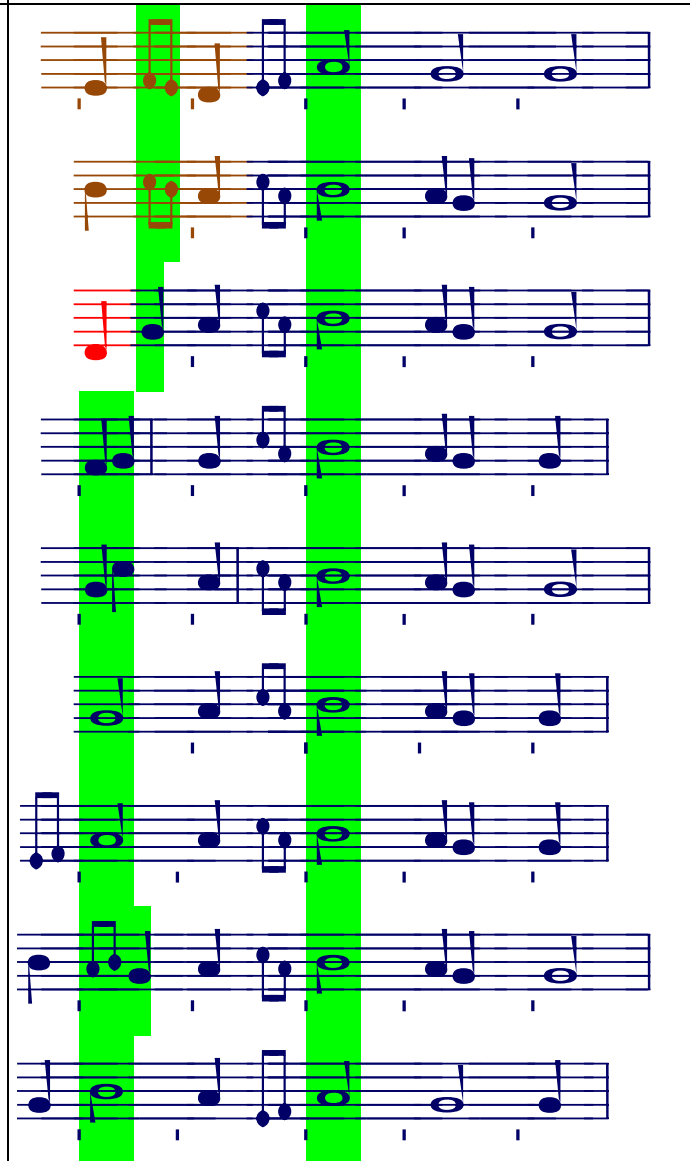
	1	2	3
x			 <p>G3/U hapax</p> <p>G3/0</p> <p>G3/J</p>

x3 G3/U je v tejto podobe zriedkavé a nie je plnou paralelou ku G3/0. G3/J uzatvára G-deklamáciu (po DG prechode), kým G3/0 nastupuje cez krátky výstup na nižšie melodické postupy na tónoch D, E.

// G3/U is rare and it is probably not an equivalent of G3/0. G3/J follows a G-declamation, whereas G3/0 follows lower leading in motives.

	1	2	3
2			

3* je na dvoch stranách // 3* is on 2 pages

	1	2	3
3	 <p>hapax</p>		

31 Okrem 531 a 631 má každé prízvukové rozloženie realizáciu s G3/U,0 aj s G3/J. Prvá z nich sa viaže (nie úplne striktno) s nižšími prístupmi, druhá s vyššími (niekedy presne o kvintu vyššie). // Except 531 and 631 all the distributions have two realisations – G3/U,0 (bound mostly with lower leading in motives) and G3/J (higher leading in motives, sometimes exactly a fifth higher).

32 Rozloženie 1.00.1-0 sa realizuje takmer výlučne cez G3/U (zriedkavo cez G3/y, čo je o slabiku skrátenejší postup G3/U o tri riadky nižšie), kým 1-.00.1-.0 takmer výlučne cez G3/J (uvedená alternatíva s G3/U je zriedkavá). // The distribution 1.00.1-0 is realized almost exclusively through G3/U or G3/y, whereas 1-.00.1-.0 mostly through G3/J.

33 Rozloženie 1.00.1-0-0 má realizácie cez G3/U,0 aj G3/J. Rozdiel medzi nimi je buď kvinta v prístupe alebo DG:G postup (výlučne) pri G3/J. Rozloženie 10.0 je zriedkavé. // The distribution 1.00.1-0-0 is realized both through G3/U,0 and G3/J. The difference is in the leading in motives. The distribution 10.0 is rare.

4* je na dvoch stranách // 4* is on two pages

	1	2	3
4			

The image shows a musical score with eight staves. The first seven staves are written in blue ink, and the last two are written in brown ink. Three vertical green bars highlight specific measures across all staves. A yellow bar highlights the first measure of the bottom two staves. The score is divided into three sections by vertical lines.

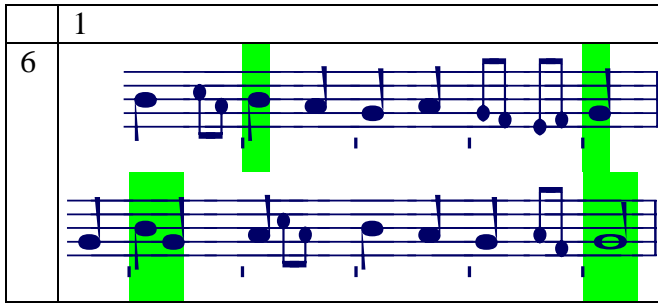
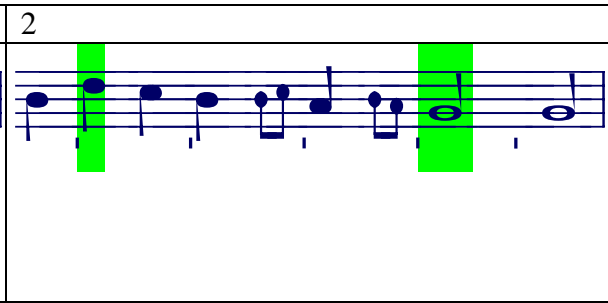
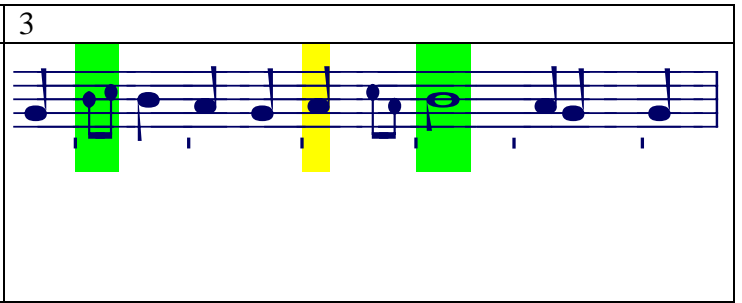
- 41 G3/0,U sa dosahuje zdola, kým G3/J skôr zhora. // G3/0,U follows lower and G3/J higher leading in motives.
 42 Výlučne cez G3/U. // Exclusively G3/U.

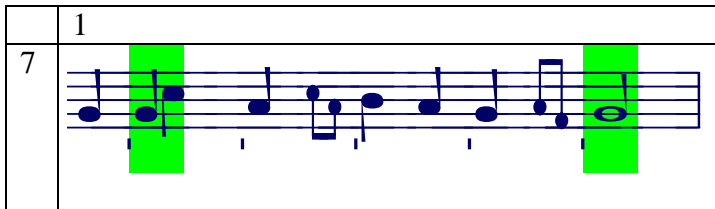
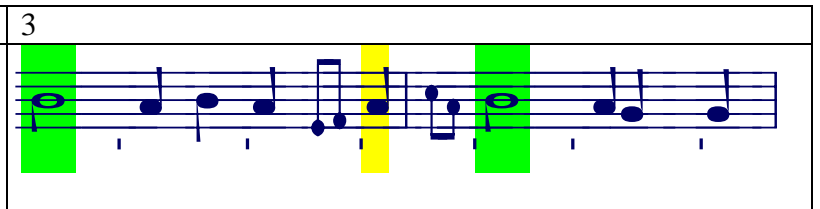
	1	2	3
5			

52 Opäť výlučne cez G3/U (aj 62). // Exclusively G3/U (62 too)

Kadencia G3/U -dmt je evidentne stavaná tak, aby tretia a štvrtá slabika od konca nemohli byť prízvuchné, kým v G3/J -dmt štvrtá slabika od konca je nutne prízvuchná (s výnimkou situácie, keď predchádza dlhá melodéma). // The cadence G3/U -dmt is unable to realize accents on the 3rd or 4th syllable from the end. In G3/J -dmt the fourth syllable from the end is always accented.

53 Výlučne cez G3/J (aj 63, 73). // Exclusively G3/J (63,73 too)

	1	2	3
6			

	1	2	3
7			

Zhrnutie pre G3 // Summary for G3

Početnosti rytmických variantov kadencií sú nasledovné:

// The number of given rhythmical variants is as follows:

	G3/J	G3/0	G3/U
mmt	177	59	5
mdt	59	31	6
ddt	56	12	8
dmt	17	0	123

Ak odhliadneme od menej početných javov, z tabuľky sú zrejmé dva prevládajúce trendy.

1. Typ kadencie G3/U je dominantný v rytmickom tvare dmt – G3/0 tvar dmt nemá vôbec a G3/J len okrajovo, najmä v prípade distribúcie prízvukov 51 (to sa s G3/U alebo 0 rieši ťažko). Dá sa teda povedať, že G3/U je vo svojej podstate G3 pre rozloženie dmt.
2. G3/J a G3/0 približne korelujú, čo sa týka relatívnej početnosti tvarov mmt, mdt, ddt.

// Putting aside the less frequent cases, the table displays two prevailing tendencies.

1. Type G3/U is dominant in the rhythmical form dmt. G3/0 does not have the form dmt at all and G3/J has it sporadically (especially for the distribution 51). In essence, G3/U is the G3 formula for the rhythm dmt.
2. At mmt, mdt, dmt, the relative frequencies for G3/J and G3/0 are similar.

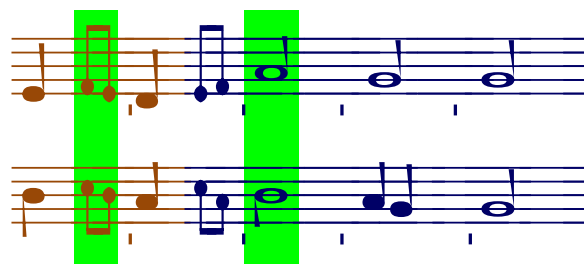

Konštatované štatistické výsledky sú v plnom súlade s analýzou distribúcie prízvukov:

1. G3/U prevažuje v strednom stĺpci, teda v motívoch s prízvukom na predposlednej slabike. Ide o jeden z rytmických obratov G3 a nemal by mať menšiu „silu“ (v kontexte periódy) ako G3/J.
2. V prvom a treťom stĺpci prevažne nachádzame G3/J a G3/0, a to G3/J skôr pre prívody „zhora“ (G~, h~, G/h -a), kým kadencia G3/0 sa dosahuje “zdola” (od tónov D, E, prípadne G/h -a s poklesom ku E). Dualita G3/J a G3/0 je v niektorých prípadoch zreteľná aj z melodického hľadiska – postupmi vzdialenými od seba kvintu až ku konečnej zhode finálnych tónov:

// The above observations are in full accordance with the analysis of accent distribution.

1. G3/U is prevalent for accents at the penultimate syllable. It is therefore a rhythmically determined form of G3 and there is no reason to consider it less strong than G3/J.
2. G3/0 and J are prevalent for the accents on ultima and antepenultima. G3/J follows mostly the leading in from above, whereas G3/0 is reached from the bottom. The duality G3/J and G3/0 is apparent from the melody too – the melodic progressions start a fifth away one from another and end on the same closing tone.

G/a polokad.

	1	2 (01.0)	2 (1-.0)	3 (10.0)	3 (1-.0-.0)
x					

x2 (1-.0) Takmer výlučne cez Ga.a. // Almost exclusively through Ga.a .

	1	2	3
1			

Zriedkavé. // Rare

2	1	2	3

- 21 Výlučne thematismos (!). // Exclusively through a thematismos.
- 22 Pre 1.01.0 a 1-.01.0 nie je G3 -a. Pre 10.1-.0 je možnosť slabšej formuly aj G3/J -a.
 // For 1.01.0 a 1-.01.0 there is no G3 -a. For 10.1-.0 there is G3/J -a or a less strong formula.
- 23 Výlučne hG.a pre 10.10.0. Pre 10.1-.0-.0 je možnosť slabšej formuly aj G3/J -a. Podobne pre mnohé ďalšie distribúcie.
 // Exclusively bG.a for 10.10.0. For 10.1-.0-.0 there is G3/J -a or a less strong formula. The same holds for many distributions thereafter.

	1	2	3 (10.0)	3 (1-0-0)
3				

	1	2	3
4			
		<p>zriedkavé // rare</p>	

	1	2	3
5			

	1	2	3
6			

Zhrnutie pre G/a // Summary for G/a

Pre typ 1 (prízvuk na poslednej slabike) nie je jednoznačné riešenie, často sa využíva posilnenie predposledného prízvuku alebo thematismos.

Pre typ 2 (prízvuk na predposlednej slabike) sa používa takmer výlučne G*.a, Ea.a v rozložení 01.0 a dvojslabičné G*.a, a2.a pri 1-.0.

Pre typ 3 (prízvuk na predpredposlednej slabike) v rýchlom rytme 10.0 sa takmer výlučne používa hG.a (postup zhora) alebo aG.a (zdola). Občasný výskyt ukončenia G*.a je možný vďaka rytmickému prízvuku na G (rytmický a melodický prízvuk sa líšia, takže slovný prízvuk má dve možné pozície).

Pre typ 3 (prízvuk na predpredposlednej slabike) v pomalom rytme 1-.0-.0 nachádzame formulu h2.G*.a ako jedinú možnosť mimo G3 -a. Potom už len G3/U,0 -a pri prívodoch zdola a G3/J -a pri prívodoch zhora a cez G.

V prípade polokadencií teda zakončenia Gh.a, Ga.a, aG.a, hG.a zodpovedajú rozličným rozloženiam prízvukov a smerovaniam prívodov a sú nimi určené. Z hľadiska funkcie v perióde ich možno považovať za ekvivalentné a označovať spoločným kódom *a.

// For the type 1 (accented ultima) there is no unique solution.

For the type 2 (accented penultima) G*.a, Ea.a (01.0) and two-syllabic G*.a, a2.a (1-.0) are used.

For the type 3 (accented antepenultima) in a fast rhythm 10.0 almost exclusively hG.a (leading in from above) or aG.a (leading in from the bottom) are used.

The occasional use of G*.a is possible due to a rhythmical accent on G (the rhythmical and melodic accents are not the same here).

In a slow rhythm 1-.0-.0 there is only the formula h2.G*.a and G3/U,0 -a (leading in from the bottom) and G3/J -a (from above and from G).

The halfcadential endings Gh.a, Ga.a, aG.a, hG.a refer to different accent distributions and leading in motives and they are fully determined by them. Therefore they may be considered equivalent in other criteria (their compositional function in the period) and we can denote them with a common *a.

Pri G3/J -a a G3/0 -a vidno podobný paralelizmus ako v nemodifikovanom tvare. Varianty J a 0 tu vždy stoja “spolu” ako duálna formula pre prívod zhora a zdola. Z toho vyplýva, že štandardné G3/0 -a je “spodná” obmena G3/J -a.

// G3/J -a and G3/0 -a form always a duality for two types of leading in motives.

Three musical examples illustrating the duality between G3/J and G3/0 chord progressions. Each example consists of two staves. The first two examples use a standard G major triad (G, B, D) with notes highlighted in green, cyan, and magenta. The third example uses a G minor triad (G, Bb, D) with notes highlighted in green, cyan, and magenta. The notes are arranged in a way that demonstrates how the G3/J and G3/0 forms are duals of each other in terms of leading tones and chord structure.

Podobnosť až zameniteľnosť tvarov U a 0 sa ukazuje len s prívodom G/h -a (33, 52).

// Similarity or interchangeability of G3/U and 0 can be seen for G/b-a only.

Two musical examples illustrating the similarity or interchangeability of G3/U and 0 chord progressions. Each example consists of two staves. The notes are highlighted in green, magenta, and red. The first example shows a G major triad (G, B, D) and the second example shows a G minor triad (G, Bb, D). The notes are arranged to show how the G3/U and 0 forms are similar or interchangeable in terms of leading tones and chord structure.

Tvary G3/J,0 -a sú väčšinou v plnom zmysle modifikáciami základnej G3/J,0. Väčšinou buď zdanlivo uzatvárajú blok a pripája sa k nim záverečná E3 len ako dovetok napr. s menom alebo titulom ospevovaného svätca, alebo predstavujú kolon, ktoré je paralelné (významom alebo rytmicky) s nasledujúcim E3.

Pri formuliach G3/U -a je situácia odlišná. V štruktúre períód nepredstavujú nutne paralelné kolon (avšak niekoľko takých príkladov jestvuje). Naopak, neobvykle často (v porovnaní s tvarmi J,0) otvárajú blok po G-bloku (rovnako ako iné polokadencie slabšej konštrukcie). Náš prehľad prízvukových rozložení ukázal, že vo veľkej časti prípadov je G3/U -a jedinou možnosťou realizácie určitej distribúcie prízvukov a dĺžok, bez slabšej alternatívy. Z funkčného hľadiska je teda G3/U -a väčšinou jedna z polokadencií.

// The forms G3/J,0 -a are almost always modifications of the basic formulae G3/J,0. They are seemingly closing a block and only one formula E3 is attached – as an addition of the name or title of the saint, or as a parallel verse.

With the formulae G3/U -a it is more complicated. They may be modifications of the basic G3/U, but very often they are not. They are opening a new block after a G-block in the same way as halfcadential formulae. The list of formulae for various accent distributions proves that for some distributions G3/U -a is the only solution without any other (less strong) alternative. Therefore G3/U -a in most cases must be considered a halfcadence (not a modification of G3/U).

Situáciu možno zhrnúť nasledovne:

G3/J -a je modifikáciou G3/J a čiastočne si zachováva záverový charakter, voči nasledujúcemu E3 je väčšinou ako paralelné kolon alebo ako logický záver pred dovetkom. Slabšia funkcia pri niektorých distribúciách (bez alternatívy medzi polokadenciami) je azda občas možná.

Pre G3/0 -a platí v zásade to, čo pre G3/J -a, a to najmä pre tvary mmt a mdt. V prípade tvaru ddt je hranica medzi G3/0 -a a polokadenčným ukončením deklamácie na *a* dosť nejasná. Pre niektoré distribúcie je tvar G3/0 -a jediným (a teda asi polokadenčným) riešením.

G3/U -a je len v obmedzenom množstve prípadov modifikáciou G3/U -a v pravom zmysle. Väčšinou predstavuje jednu z polokadencií, a to často jedinú pre konkrétne distribúcie prízvukov. Formula je teda nejednoznačná (rovnaký nápev pre dve odlišné funkcie) a treba ju posúdiť podľa kontextu.

// Summary:

G3/J -a is a modification of G3/J and to some extent it retains its closing character (the following E3 being an addition or parallel colon). A halfcadential function is maybe possible, but rare.

For G3/0 -a holds the same, especially for the forms mmt and mdt. In the form ddt is the difference between G3/0 -a and a similar halfcadential break not always apparent. For some distributions may be G3/0 -a the only one solution.

G3/U -a is only in a few of cases a modification of G3/U. Prevaingly it is one of the halfcadences or even a unique solution for some accent distributions. Therefore the compositional function of this formula is ambiguous and it must be considered in a wider context.

Poznámky:

Istou zvláštnosťou¹ je tvar *Ea.aa.G*.a*, teda tri tóny *a* – je to naozaj G3/0 -a? V nemodifikovanom tvare takýto jav nie je doložený, pri a-modifikácii ide zdanlivo o uvoľnenie striktnnej syntaxe. Riešenie problému je v tomto prípade jednoduché; ako ukazuje pohľad do starobyzantských neumov, na danom mieste stála kedysi formula E2 (FG.E). Ide teda o nesystémovú srednobyzantskú úpravu, ktorou nemá zmysel sa zaoberať a v tabuľkách tohto dokumentu sme tento tvar vynechali.

Aj v iných prípadoch sa objavuje kadencia G3/0 -a alebo G3/U -a ako vyústenie deklamácie na *a*, čo je situácia cudzia pre nemodifikované G3/U,0. Kým pri G3/U je začiatok kadencie dobre rozpoznateľný, v prípade G3/0 chýba záchytný bod pre rozlíšenie kadenčnej stopy *aa* od prostého deklamačného sledu na tóne *a*.

Inou otázkou je, či motív *aa.hG.a* považovať za modifikáciu G3/0 -a. Faktom je, že hG.a sa pri G3/J a G3/U nikdy nevyskytuje ako modifikačný prvok (ale možno je to preto, že iba G3/0 je melodicky zlučiteľné s touto modifikáciou). Na druhej strane motív *aa.hG.a* je často pokračovaním dlhšej deklamácie na *a* alebo prirodzene pokračuje do D-formuly, prípadne do E3 – a to aj ako jej neoddeliteľná súčasť. Finálou je vždy dlhý zlom *aG* zaznačený znakom x̄eron klasma. To všetko hovorí v prospech možnosti, že ide o polokadenčné prerušenie a nie modifikáciu G3/0.

// Remarks:

A rare formula *Ea.aa.G*.a* is a systemless Mediobyzantine innovation without basis in Palaiobyzantine neumes.

The motif *aa.bG.a* is a halfcadence, not a modification of G3/0.

---

¹ 2x v stichire 1.3. a raz v automele Η απεγνωσμένη διά τόν βίον